

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Tot II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 1 Februari 1901.

Wagg. I : 4, Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uw gewelfde huizen, en zal dit huis woert zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Priesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3,2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

STENWIJK B, 25 Jan. 1901. De WelEw. Z. Gel. heer Dr. J. Hania heeft voor de roeping der Ger. kerk te Barneveld bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. BROUWER, h. t. Scriba.

MOLENAARSGRAAF-BRANDWIJK, 27 Januari. Tot innige blijdschap der gem. stelde Ds. J. H. Koers haar in kennis, dat hij bedankt had voor de roeping naar Zevenbergen. De kerkeraad gaf daarop gevolg aan den innigen wensch der gemeente om Gode lof te brengen en des Heeren zegen zingend af te bidden voor den geliefden Leeraar en de zijnen door aan te heffen Ps. 134 : 3. Moge de telegestelde gemeente spoedig haar wensch verkrijgen in 's Heeren gunst, is de wensch en bede des kerkeraads.

Namens denzelve,
J. BROUWER, h. t. Scriba.

NOORDWIJK a/Zee, 27 Jan. 1901. Hedenmorgen na de godsdiensttoefening maakte Ds. A. H. op 't Holt de gemeente bekend, een roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Nunspeet.

Namens den Kerkeraad,
J. MAASDIJK, Scriba.

OOST- en WEST-SOUBURG, 28 Jan. 1901. Heden is alhier tot Herder en Leeraar beroepen Ds. W. den Hengst van Veenendaal. De Heere neigt het hart van dezen Leeraar om tot ons over te komen.

Namens den Kerkeraad,
K. ALLAART, Scriba.

TER NEUZEN, 28 Jan. 1901. Tot onze blijdschap heeft onze geachte Leeraar, Ds. R. W. de Jong, voor de roeping naar de Geref. kerk te Halifog bedankt.

Namens den Kerkeraad,
J. P. VAN HERT, Scriba.

ZEGWAARD, 28 Jan. 1901. Gisterenmorgen werd door onzen vroegeren Consul, Ds. Doorn van 's-Gravenhage, onze beroepen predikant tot zijn dienstwerk ingeleid, naar aanleiding van Zach. 3 : 7. Des avonds verbond onze Leeraar zich aan

de gemeente met de woorden, vervat in Hand. 4 : 29. Beide malen vulde een groote schare het kerkgebouw.

Het adres van den kerkeraad is thans Ds. L. van Loon.
Namens den Kerkeraad,
E. H. CHANDON, Scriba.

Men bericht ons, dat het adres van den heer J. Bakker, Candidaat in de Theologie, is Dordrecht Gravenstraat 31. — RED.

CLASSEN.

Classis Dordrecht.

De vergadering der Classis Dordrecht zal D. V. gehouden worden op **Woensdag 13 Februari** en zoo **nodig Donderdag 14 Februari** 1901, des voormiddags ten 9½ ure, in de Consistorie der Wilhelminakerk te Dordrecht.

Examen van den heer J. Bakker, Theol. Cand. Opgegeven Tekst: 1 Corinthe 15 : 20—23. Exegese O. T. Zefanja 2. Exegese N. T. Galaten 4.

Namens den Raad der roepende Kerk,
H. G. DE JONGE, Praeses.
J. STERK v. D. WEG, Scriba.

ONTVANGSTEN.

Voor Schiermonnikoog.

De gemeente Gods zingt uit Ps. 27 : „Wacht op den Heer, godvruchtige schaar! houd moed”; waarlijk, wel tot bemoediging zond de Heere ons nog deze giften, die wij met dankzegging verantwoorden. Van den Welld. heer W. C. v. Munster te Leeuwarden f 25, van Mej. Maatje Kant v. Andel te Gorinchem f 5,65 in huiselijke kring verzameld. O welk een heerlijk werkende tot barmhertigheid op te wekken. Van N. N. uit Nijawier door middel van Ds. Veldman f 0,50.

Namens den Kerkeraad,
R. F. KUIPER

Voor een nieuw kerkgebouw te Terwispeel.

Van de Ger. gem. te Holysloot f 2, Garij f 5, Hallum f 8,50.
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 28 Jan. 1900.

Voor de Inwendige Zending in den Z.O.h. van Friesland.

Van den kerkeraad der Ger. gem. Bolsward f 15,00
Van de Jongel.-vereniging te Uithuizen f 4,00
P. A. SMILDE, Penn.

Heerenveen, 28 Januari 1901.

Inwendige Zending in Drente.

Ontvangen in Jan 1901: Zondagschool te Odoorn f 5,10½, door J. de Brual van de Jongelingsvereniging „Timotheus” f 8,61½, bijeenverzameld door K. J. Kraan te 's-Brage f 2,50, kerk Diever f 4,10, Zeist f 2, Voere f 2,20, Gasselter-Nijveve f 5, Enschedé f 9, Aals f 1.

Voor al deze bijdragen wordt de gevers dank gezegd. De eerste maand van 1901 heeft het goed gemaakt. De Deputaten hopen, dat de vrienden zorgen, dat de volgende maanden ons niet zullen teleurstellen en dat de Heere hen zal schragen, opdat hun werk Hem welbehaaglijk zij en de vrienden van Zion aangenaam.

Namens Deputaten,
H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Diever, Jan. 1901.

Voor de Theologische School.

St. Anna Parochie A f 12,— Utrecht f 143,36
Hoofddorp f 8,65 Groningen A f 6 Dec. f 74,23½
Vroomshoop f 7,—

Voor de Uitbreiding.

Door Ds. J. W. Wechelaer te Alkmaar, Corr. Cl. Alkmaar, de contributies uit:

Alkmaar van Ds. J. W. Wechelaer f 2, P. Terhaak Gzn f 1, C. Pret f 2, H. Sweep f 1, D. Balder f 2, P. van der Waal f 1,50, A. S. Entingh f 1, G. Terhaak f 5, J. Frans f 2,50, M. Hart f 2, Joh. Schoonhoven f 1,50, J. Kraaijer f 1, E. van der Waal f 1, A. Meiboom f 1, G. Wolzak f 1, M. Lok

f 1, C. Winkel f 0,50, W. van den Bogaart f 1,50, G. Stolp f 1, G. Teerhuis f 1, W. Wolzak f 1, H. Wolzak Gzn. f 1.
Anna Paulowna Polder van C. Bruin f 1, P. Klomp f 1, J. de Jong f 0,50, F. Boer f 1, A. Thiel f 0,50, J. Steen f 0,25, J. Slot f 1, J. ter Burg f 1, H. den Engelse f 1, K. Vlaming f 1.

Dirkshorn van P. Gootjes f 1, P. Doekes f 1, K. Slot f 1, J. Slot Kzn. f 1, K. Slot Kzn. f 1, W. Rus f 0,50 T. Doekes f 0,50, T. Jonker f 0,50, Joh. Levendig f 0,50, L. Doekes f 0,50, P. Bypost f 1, D. de Geus f 0,50, H. Levendig f 0,50, Wed. Jb. Doekes f 0,75, Ds. H. H. Schoemaker f 1.

Heer Hugonard van K. Bakker f 3, C. Gootjes f 1, Jb. van der Oord f 1, H. Pluisten f 1.

Helder van J. Bakker f 1, J. Baas f 1,50, G. Baas f 1,50, C. G. van Es f 1,50, A. Langhorst f 1,50, J. Criner f 1,50, P. Kroon f 2, H. Neijenhuis f 1,50, J. Schraa f 1, J. Steinrath f 2,50, P. Jansman f 1,50, J. Rozendaal f 1,50, S. Rozendaal f 1,50, J. Vlaming f 1,50, D. Maarleveldt f 1,50, L. Rumpff f 1,50, M. J. Wallast f 1,50.

Krabbendam van K. Paarlberg f 5, J. Olthoff f 1, K. Biersteker f 1, R. Biersteker f 1, G. Biersteker f 2,50, K. Jonker f 2, E. Paarlberg f 2,50, J. Biersteker f 1.

Noord-Scharwoude van A. Barten Pzn. f 2, H. Hart Mzn. f 2,50, P. de Wit f 2, P. Verburg f 4, C. Meurs f 2, D. Barten f 1,50, K. Hoff f 3, A. Hartog f 2, C. Bak Jzn. f 2,50.

Schagerbrug van P. van Bodegraven f 1, C. Tromp f 1.

Schermerhorn van J. Mulder f 0,25, H. Jonker f 0,50, C. Kramer f 0,50, W. Leegwater f 0,50.

Giften uit Kolhorn f 1.

Door Ds. J. Slager te Nijverdal van N. B. opgespaarde penningen voor de Theol. School f 5.

Van Ds. K. H. Thalen te Staphorst f 2.

Door Not. S. J. van Wijngaarden te Rotterdam, als executeur legaat van wijlen dhr. M. Kramer f 500.

De Penningmeester

Zwolle, 19 Jan. 1901, van de Theologische School,
Potgietersingel 120.
DR. H. FRANSSEN.

In dank ontvangen van W. M. de Jong te Gouda, „mijn bijdrage voor de Theol. School” f 5.
L. L.
K. Jan. 1901.

ouders OF GETUIGEN.

XVII.

Nog ééne kerkelijke bepaling blijft er over, die ten slotte de aandacht verdient.

De Provinciale Synode te Dordrecht 1574 bepaalde in art. 57, dat het verbond Gods in de kinderen, zoo spoedig als men den doop bekomen kon, met dien doop verzegeld moest worden. Zij beperkte echter deze bepaling door de bijvoeging: tenzij er eenige zware oorzaak zij, om den doop een tijd uit te stellen, waarover de kerkeraad oordeelen zal.

En zij verklaarde bovendien, dat de affectie der ouders, die den doop hunner kinderen begeerden uit te stellen tot den tijd toe, dat de moeders zelve hare kinderen presenteren, of op de gevaders lang wachten, geen wettige oorzaak is om den doop uit te stellen.

Deze bepaling is wel belangrijk, maar zij verliest aan gewicht, doordat zij ten eerste alleen voorkomt in de Handelingen eener Provinciale Synode, en ten tweede door geene latere, hetzij Particuliere hetzij Generale, Synode is overgenomen.

Dit laatste is te opmerkelijker, wijl de eerste woorden van dit artikel wel in volgende Synoden overgingen en o. a. ook in de Handelingen der Synode van 1618/19 voorkomen. Daar toch leest men in art. 56 ongeveer met dezelfde woorden: het verbond Gods zal aan de kinderen der Christenen met den doop, zoo haast men de bediening deszelfs hebben kan, verzegeld worden, en dat in de openbare vergadering, wanneer Gods Woord gepredikt wordt.

De weglating van wat verder in art. 57 der Particuliere Synode van Dordrecht in 1574 volgde, kan dus geen toeval zijn. Zij is opzettelijk geschied. De Generale Synode van Dordrecht in 1618/19 zag zonder twijfel de onmogelijkheid in, om een kerkeraad te laten oordeelen over ieder speciaal geval, waarin de doop werd uitgesteld, en liet daarmede ook de opinie der Prov. Synode over de affectie der ouders weg. Het oordeel, over de redenen voor het uitstellen van den doop in ieder bijzonder geval, liet zij aan de ouders over.

Maar zij handhaaft in het algemeen — en zeer terecht — het beginsel, dat het verbond Gods aan de kinderen der gemeente met den doop verzegeld moest worden, zoo spoedig als men de bediening daarvan hebben kon. De eenige beperking, die zij eraan toevoegt, bestaat daarin, dat de doop bedienend moet worden in eene openbare vergadering der gelovigen en dus in elk geval tot zoo lang moet worden uitgesteld. De nooddoop wordt verworpen, en de huisdoop hoogstens bij wijze van concessie en uitzondering toegestaan.

Met dit beginsel komen de uitspraken der Gereformeerde theologen overeen. Gemeenlijk handelen zij niet zeer breedvoerig over den tijd van den doop. Zij bepalen er zich in den regel toe, om tegenover de oude kerk, die de doopsbediening aan bepaalde tijden in het jaar bond, uit te spreken, dat de doop ten allen tijde, mits in het midden der gemeente, bediening mocht worden, en ook bij kinderen niet noodeloos en zonder oorzaak mocht worden uitgesteld.

Van eene nadere tijdsbepaling onthouden zij zich. Ook schrijven zij niet voor, wie het kind ten doop

moet houden, de vader, de moeder of een der getuigen. Evenmin zeggen zij, dat, ingeval het kind na herstel der moeder gedoopt wordt, de vader alleen het kind ten doop mag houden of alleen op de vragen van het formulier antwoorden mag. In 't alles laten zij volkomen vrijheid. Alleen voegen zij bijna altijd en eenparig aan de vermaning, om den doop niet uit te stellen, met het Doopsformulier de waarschuwing toe, om den doop niet uit gewoonte of bijgeloovigheid te gebruiken.

Meermalen vindt men bij hen ook, evenals in de vroeger aangehaalde bepalingen der kerkelijke vergaderingen, van de ouders gewag gemaakt als degenen, die het kind ten doop moeten brengen en ten doop moeten houden.

Voetius spreekt bij afwisseling van ouder in het enkel- en ouders in het meervoud. In zijne Pol. Eccl. I 703 vraagt hij bijv., of er naast de ouders, die het kind ten doop presenteren (parentes offerentes) nog getuigen van noode zijn enz.

Koelman, in zijn „Pligten der Ouders 1724”, spreekt de ouders aan en vermaant hen, om hunne kinderen, zoo haast als zij geboren zijn, tot de gemeenschap van Gods genadeverbond en tot den Christelijken doop te brengen; om zelve in het openbaar de belofte voor God en de gemeente te doen, dat zij hunne kinderen in de waarheid en godzaligheid zullen opvoeden; en om geen peters of meters te nemen, wijl dit maar eene menschelijke instelling is, die door God niet gezegend en uit het pausdom afkomstig is (bl. 7, 8).

Joannes de Swaef zegt in zijne Geestelyke Queckerye 1740, dat de ouders in den doop hunner kinderen

Gode de belofte gedaan hebben, dat zij hen godzalig zullen opvoeden; dat God aan de ouders de genade doet, dat Hij voor hunne oogen aan de lichamen hunner kinderen zijn verbond laat verzegelen; dat de ouders hunne kinderen door den doop Gode toeëigenen; dat de ouders hunne kinderen tot den doop presenteren enz. (bl. 73 v.).

Deze en dergelijke plaatsen geven den indruk, alsof de doop der kinderen, althans meermalen, ook in tegenwoordigheid der moeder en nadat zij mede de belofte had afgelegd, bedienend werd.

Maar noodzakelijk volgt dit er nog niet uit. Het kan ook zijn, dat beide ouders gerekend worden hun kind ten doop aan te bieden en de belofte af te leggen, ofschoon alleen de vader bij den doop tegenwoordig was. In ons Doopsformulier staat boven de vragen: *vermaning aan de ouders en die mede ten doop komen*, terwijl toch in de derde vraag alleen van den vader en den getuige sprake is.

Maar in ieder geval blijkt eruit, dat de Gereformeerden bij het ten doop houden, bij het afleggen der belofte en bij het opvoeden der kinderen evengoed met de moeder als met den vader rekenden. Dat de moeder niet zelve bij den doop van haar kind tegenwoordig is en niet zelve het ja-woord op de belofte uitspreekt, heeft, om zoo te zeggen, zijne oorzaak in eene toevallige omstandigheid. Zij kan dat niet, omdat zij nog niet hersteld en aan haar huis gebonden is. Maar zij heeft er op zichzelf even veel recht en even dure verplichting toe als de vader.

Schijnbaar is dit een klein verschil met de tegenwoordig soms voorgedragen opvatting. En in zekeren zin

is dat ook zoo. Er bestaat volstrekt geen noodzaak, om het breed uit te meten. Maar het is toch wel van eenige betekenis en de opmerksaamheid waard.

Als men zegt, dat de vrouw in den man is begrepen en in en door hem de belofte aflegt, dan valt alle zelfstandig recht en alle eigen verplichting naast den man bij den doop der kinderen ten eenenmale weg.

En dan volgt daaruit met logische gevolgtrekking, gelijk sommigen dan ook hebben gezegd en toegepast, dat, ook wanneer eventueel het kind na het herstel der moeder gedoopt wordt, die moeder toch niet naast haar man mag gaan staan, dat zij niet gevraagd mag worden en op de vragen niet antwoorden mag. Indien zij dat toch doet, matigt zij zich een recht aan, dat haar niet toekomt; dan verheft zij zich naast en tegenover haar man; dan maakt zij zich aan hoogmoed en ongehoorzaamheid schuldig.

Welnu, het is tegen deze beschouwing, dat de artikelen-reeks *Ouders of Getuigen* in bescheidenheid eenig bezwaar inbrengt.

Het verschil loopt niet zoozeer over den tijd van den doop, hoewel ook op dit punt de wijsheid en de voorzichtigheid meermalen uit het oog is verloren. Maar wel loopt het over het zelfstandig recht en de persoonlijke verplichting der Christelijke vrouw en moeder.

Indien het kind gedoopt wordt, nadat de moeder hersteld is, dan mag niet alleen, maar dan behoort de moeder ook bij dien doop tegenwoordig te zijn en op de vragen van het Formulier te antwoorden. Zij heeft er dan niet alleen het recht maar ook de verplichting toe.

En de derde vraag van het Doops-

formulier moet dan door den dienaar naar die omstandigheid gewijzigd worden, behalve tot den vader ook tot de moeder zich richten, en door beiden met ja beantwoord worden.

BAVINCK.

LEERGESCHILLEN.

Aan verschil van inzicht in onderscheidene heilswaarden ontbreekt het in onze kerken niet.

Zulk verschil heeft er in de kerk van Christus ten allen tijde bestaan. Het komt voor, niet alleen in de Protestantsche maar evenzeer in de Roomsche kerk, al is het, dat deze den inwendigen strijd dikwerf achter eene hiërarchische eenheid te bedekken weet. En het zal blijven bestaan, zoolang de strijdende kerk nog niet geheel in de triumpheerende is overgegaan.

Binnen de grenzen der belijdenis is zulk een verschil van inzicht ook niet een vloek, maar in velerlei opzicht een zegen te achten. Indien de strijd maar gestreden wordt in den geest der broederlijke liefde, kan hij voor de kennis en de practijk der waarheid rijke vruchten afwerpen.

Gelukkig loopt het verschil in de Gereformeerde kerken niet over de leer der Schrift, noch over die van God of van Christus enz., maar schier uitsluitend over het verband der waarden, welke tot de orde des heils behoren. In discussie zijn vooral het supralapsarisme, de eeuwige rechtvaardigmaking, de onderstelde wedergeboorte, de taak en de kracht van het Woord des evangelies, de doopsgenade, en voorts nog enkele kerkrechtelijke en liturgische gebruiken en handelingen.

Al deze geschillen zijn opgekomen na de doleantie van 1886 en werden van dien kant aan de orde gesteld.

Dezerzijds is er geen enkele aan toegevoegd, maar jaren aaneen alleen getracht, om olie op de golven te gieten. Er is onophoudelijk vermaand, om terwille van deze verschillen elkan- der niet te veroordeelen, noch zijne eigene zienswijze aan den broeder op te dringen.

De bekende brochure *Opleiding en Theologie* is daarvan niet het eenige, maar toch het sterkste bewijs. En nog duidt dit geschrift in hoofdzaak het standpunt aan, dat door het vieraal mannen, wier namen eraan verbonden zijn, thans wordt ingenomen.

Maar toch valt het niet te ontkennen, dat er eenige wijziging in den stand van zaken gekomen is.

De pacificatie, hoe goed bedoeld, heeft niet de gewenschte vruchten gedragen. De vraagstukken zijn niet met rust gelaten maar telkens weder aan de orde gesteld en met nieuwe vermeerdert. Bijzondere zienswijzen en particuliere opinies zijn herhaaldelijk op den kansel als de eenige zuivere voorstelling der waarheid ten gehore gebracht. Er zijn eenzijdigheden en overdrijvingen bijgekomen, die menigeen met zorg voor de toekomst vervulden. En bedenkingen en bezwaren, met bescheidenheid ingebracht, werden gewoonlijk met stilzwijgen of met eene kleine opmerking terzijde geleegd. Men denke alleen aan het laatste schrijven van *Prof. Wielenga*.

Dit is niet de goede weg, om tot eenheid en vrede te komen. De gemoe- deren worden er slechts te meer door bezwaard, en het aantal dergenen, die in den gang van zaken zich niet vinden kunnen, neemt gaandeweg toe. Indien de eerlijke, zakelijke bespreking van al deze geschilpunten reeds met argwaan wordt begroet, zal er binnen niet zoo langen tijd een strijd over ontstaan, die niet meer te bezweren zal zijn.

Daarbij komt, dat het met het oog op belijdenis en geschiedenis niet aangaat, om ééne zienswijze bij al deze geschillen als de eenig zuivere en de andere als on- of mingereformeerd voor te stellen. Het supralapsarisme bijv. heeft daartoe in elk geval het recht niet, want het moge in de Gereformeerde kerken *geduld* zijn, het infralapsarisme wordt zonder twijfel in al hare belijdenisschriften beslist *geleerd*. En dat geldt in zekeren zin van al de genoemde vraagstukken.

De *Bazuin* althans is deze meening toegedaan, en hoopt ervoor te waken, dat aan de verschillende zienswijzen, die er over deze zaken voorkomen, binnen de grenzen der belijdenis het recht van bestaan in onze kerken niet worde ontzegd.

In het twijfelachtige vrijheid, vrijheid van gedachte en vrijheid van woord! Maar dit worde niet zoo verstaan, alsof de tegenwoordige Hoofdredacteur over deze onderwerpen geen eigen opinie had en in zwoevende algemeen- heden behagen zou scheppen.

In zooverre is er in de *Bazuin* wel eenige verandering gekomen. Zij be- houdt zich het recht en de vrijheid voor, om op al deze punten bij gelegen- heid haar eigen zienswijze uit te spre- ken en te verdedigen.

Wij erkennen, als Gereformeerden slechts éénen Meester, n.l. Christus, en voorts zijn wij allen broeders onder elkaar.

GEEN ILLUSIE.

Van eene conferentie van Curatoren en Professoren der beide Opleidingsscholen make men zich toch vooral geen illusie.

De Classen bedoelen het ongetwijfeld goed, als zij zulk eene samenkomst wenschen. Maar zij schuiven er zich toch eenvoudig den last mede van de schouders en ontslaan er zich mee van de verplichting, om het vraagstuk der opleiding zelve onder de oogen te zien.

Zoodra zij dat deden, zouden zij bemerken, dat samenspreking bitter weinig baat en dat de kerken zelve over dit vraagstuk verdeeld staan.

Waarop gronden zij dan de hoop, dat eene conferentie van Curatoren en Professoren beter slagen zal, en dat deze thans vruchtbaarder zal zijn, dan samen- sprekingen, die te dezer zake vroeger en later meermalen gehouden zijn?

Zijn de beide partijen dichter bij elkander gekomen? Is de tijd gunstiger voor eene oplossing? Of heeft het vraagstuk aan betekenis verloren?

Men behoeft aan geen vlagen van moedeloosheid te lijden, indien men deze vragen niet aanstands bevestigend durft beantwoorden.

Echter is het mogelijk, dat ons zeer aangename verrassingen zijn bereid. Misschien denkt *Dr. Kuiper* thans anders over het voorstel *Bavinck* dan vóór de Synode van Groningen. Of ook, is hij overtuigd, een beter voorstel te kunnen doen, dat de broederen wederzijds ten volle bevredigt en wint. Zelfs zoumen dit waarschijnlijk kunnen achten, als men de *Heraut* thans onophoudelijk tot het betrachten der broederlijke liefde hoort vermanen, waartoe in het jaar 1899 hoegenaamd geen behoefte gevoeld werd.

Niets zou den toenmaligen voor- steller aangenaam zijn. Want niet op zijn voorstel komt het aan, maar alleen op de eenheid der opleiding, op den vrede en den bloei der kerken.

Maar voor eenigen twijfel blijft er toch nog wel plaats.

De broederen, die op het behoud der Theol. School gesteld zijn en, ten deele nog maar schoorvoetend, met het voor- stel *Bavinck* medegingen, zijn sedert de Synode van Groningen niet van over- tuiging veranderd en nemen nog altijd hetzelfde standpunt in, dat zij reeds vóór de vereeniging van 1892 verdedigden.

En toen deze broeders in het beken- de voorstel letterlijk alles prijsgaven, behalve dit ééne punt, de *volstrekte onafhankelijkheid der kerken bij de oplei- ding van hare dienaren ten opzichte van elke corporatie, die buiten haar staat*: toen heeft de voorsteller zelf daarmede zijne volkomen instemming betuigd. En daarmede is hij thans nog van ganscher harte vereenigd.

Er is ook geen enkele reden, waarom hij hierover thans anders denken zou. De gevaren, waarop in de brochure *Theol. School en Vrije Universiteit* gewezen werd, zijn niet alleen niet weggenomen, maar zij zijn zelfs niet onder de oogen gezien. De grondslag, de organisatie en de toekomst der Vereeniging zijn geen oogenblik in debat gekomen. Alleen heeft *Prof. Rutgers* op den Universi- teitsdag te Middelburg eene zwakke verdediging van Art. 2 der Statuten beproefd.

Nu zal toch zeker niemand gelooven, dat de voorsteller deze bezwaren zoo maar eens voor de leus heeft genoemd en ze terugnam, zoodra hij bemerkte, dat ze onaangenaam klonken in de ooren van de leden en begunstigers der Vereeniging.

Dat ware een ernstig man en eene ernstige zaak ten eenenmale onwaardig. Tenzij Schrijver dezes zou beter ingelicht wordt, handhaaft hij al de bezwaren, die toenmaals tegen genoemde Vereeniging werden ingebracht, en die bij hem gerezen zijn, sedert hij als lid der Commissie van Enquête genoodzaakt werd, om van de organisatie der Vereeniging nauwkeurig kennis te nemen.

Te minder bestaat er tot wijziging van standpunt oorzaak, wijl door de Synode van Groningen de Theol. School eigenlijk buiten het geding is geplaatst en de verhouding van de kerken tot de Vereeniging aan de orde is gesteld.

Daarop moet dus in de eerste plaats de aandacht der kerken zich richten. Indien dit geschiedde, indien de quaestie der opleiding onpartijdig van alle zijden werd bezien, zou men heel wat sneller tot eenheid komen, dan wanneer steeds stilzwijgend van de onderstelling wordt uitgegaan, dat de moelijkheid alleen hierin is gelegen, om aan de Theol. School eene eervolle begrafenis te bereiden.

Indien de conferentie daarom niet spoedig gehouden wordt en tot gedach- tenwisseling gelegenheid biedt, zal dit blad de vrijheid nemen, om de kerken voor te lichten, waar het bij de op- leiding nu eigenlijk om gaat.

Het goed recht der Theol. School staat minstens even sterk als dat der Vrije Universiteit. En als de eene Opleidingsschool voortdurend haar recht bepleit en haar propaganda voortzet, mag van de andere niet geëischt worden, dat zij om des vredes wil voortdurend het

zwijgen beware en in stilheid hare sterkte zoek.

Voorschands zij het echter genoeg, alle misverstand weg te nemen, alsof Schrijver dezes op zijn voorstel van 1899 ware teruggekomen. Voor een beter geeft hij het zijne gaarne prijs. Maar dan moet er eerst een beter zijn.

BAVINCK.

STOF TOT JUBELEN.

„Gij omringt mij met met vroolijke gezangen van bevrijding” Ps 32 : 7b

(Slot.)

David was geraakt in een toestand, die aan de stroomen van geestelijke vreugde haar klaarheid ontzegt. Zijne voeten waren uitgeweken. Zijn wandel had niet slechts teerheid verloren; maar aan de wet des Heeren had hij zich gruwzaam vergrepen. Nu kon hij niet juichen. Wie den Heere zingen wil, moet breken met hetgeen niet uit Hem is; het lied der verheerlijking zijns heiligen Naams kan niet op zon- digende lippen genomen worden. Kan van hen, die nu eens boezemzonden aan de hand houden, dan weer zingende 's Heeren naam groot maken — worden gezegd, dat zij oprecht leven voor God? Hoe zwaar valt het niet van het Woord tot de zonde te gaan, en dan weer van de zonde tot het Woord te keeren. Die samenvoeging kan slechts kort duren. Weldra wordt het laatste ter zijde gesteld en de zonde *zingt* haar triumphlied.

Zoo was het bij David geweest. Maar toen de God des ontfermens, die niet aan de zonde, maar aan zijne genade het laatste woord wil geven, en zijn kind niet wil laten verstrikt worden ten doode toe, hem dieper dan ooit aan zichzelf had ontdekt, en met oprechte belijdenis voor zijn troon had gebogen, mocht hij komen tot het roemen in de vergevende liefde van den beleedigden God.

Des Heeren *liefde* waarborgt deze gezegende wisseling. Hoe sterk ge- tuigt Hij er zelf van, b.v. Jeremia 31 : 20: „Is niet Efraïm Mij een trierbare zoon? Is hij Mij niet een doerbelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstig aan hem; daarom rommelt mijn inge- wand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de Heere.”

Zijn naam wordt dan ook steeds ge- prezen. Noach was nauwelijks uit de ark op het drooge, of hij bouwde den Heere uit dankbaarheid een altaar; de kinderen Israëls zongen, uit de hand van Farao verlost, den Heere een loflied; zoo ging het steeds. „Offer God dank en betaal den Allerhoogste uwe geloften.” Met het hart, met den mond, en met het leven hebben de geredden ten leven den Heere geprezen. Zij konden niet anders. Zij wilden niet anders. Zij mochten niet anders. Zij werden *omringd* met vroolijke zangen van bevrijding. De Heere gaf hun den inhoud van het gezang: *Zijne goedertierenheid*. Onder den indruk er van, roept de dichter van Ps. 136 bij her- haling uit: „Loof den Heere: want zijne goedertierenheid is in der eeuwig- heid.” En steeds is de liefde Gods het groote thema, dat de geloovigen bezin- gen. Zij gaat uit het harte Gods uit, is van eeuwigheid tot eeuwigheid, als eene zee zonder bodem en zonder strand. Christus is het kanaal, gelijk de ouden zeiden, waardoor deze liefde in ver- scheide stroomen tot ons afvloeit.

Als Hij, die Zion gegrond heeft, en zegt: Ik ben uw God, aan zijne liefde herinnert: „Ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid”; of hen bij de vergeving der zonden be- paalt: „Ik, Ik ben het, die uwe over- tredingen uitdelge om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet”; of van zijn welgevallen verzekert, of door treffende uitredingen verblijdt; of hen heerlijk onderwijst, zoodat b.v. het onderscheid tusschen wet en evangelie, vleesch en geest, straf en kastijding hun duidelijk wordt; of hen gevoelig verzekert, zoodat zij, ingeleid in de al- genoezaamheid van Christus, met de bruid jubelen: „Als een appelboom onder de boomen des wouds, zoo is mijn liefste onder de zonen: ik heb grooten lust in zijne schaduw, en zit er onder, en zijne vrucht is mijn ge- hemelte zoet.” — dan zijn ze omringd met vroolijke zangen der bevrijding.

Voor al het diepgaand bewustzijn van onwaardigheid legt den geloovige het lied ter eere van 's Heeren liefde op de lippen. Als hij verstaat, dat de Heere vrijwillig liefheeft; dat diens liefde niet opgewekt werd door iets in het beminde voorwerp, maar slechts met zichzelf te rade ging, dan zegt hij: „Ik had den dood verdiend en ontvang het leven; ik had de hel verdiend en verkrijg den hemel;” dan bezingt hij de liefde van Hem, die, waar Hij dooden kon, zegenen wou, en wiens donk recht en gerechtigheid zou zijn, indien in ste van ontferming toorn bij Hem was.

Niet altijd heeft de Christen voor

des Heeren liefde een open oog. Denk aan David. Soms, helaas, doolt hij om, dor en onvruchtbaar. Soms maakt de zonde eene scheiding tusschen hem en den Heere. Gods vriendelijk aangezicht is wel eens verborgen. Gods tuchtigende hand drukt wel eens zwaar. Vreeselijk is de nacht der geestelijke verlatenheid. Maar 's Heeren goedertierenheid verduurt de eeuwigheid. „Ik”, zegt Hij, „zal u niet begeven, noch verlaten.” Wel bezoekt Hij de onge- rechtigheid met de roede, maar zijne goedertierenheid zal niet wijken. Dit wordt vaak op verrassende wijze open- baar, en juist dit verrassende dringt tot zingen.

En hoe geeft de Heere de blijken zijner liefde te goeder ure. Nooit laat Hij het water over de lippen komen. Wel op zijn tijd redt Hij, maar zijn tijd blijkt steeds de *rechte* tijd. Als de geloovige bij het over- denken van den weg, die achter hem ligt, dit opmerkt, moet hij zingen. En naarmate het bewustzijn, in Gods liefde te deelen, sterker is, klimt de toon van zijn lied. Het woordje *mijn* is klein, maar veelzeggend. Trouwens kleine dingen kunnen dikwerf veel zeggen. De wimpel aan den mast zegt ons van welken kant de wind waait; de zwaluw, een kleine vogel, voorspelt ons den naderenden zomer; een zucht, een val- lende traan zegt soms meer dan ellen- lange redevoeringen en uitgewerkte predikatiën. Zoo is het met het woordje *mijn*. Iemand heeft ergens gezegd: „menige lief heeft jaren werk om het te spelen.” Maar wanneer het gespeld mag worden bij het licht des Heiligen Geestes, dan wordt er gezongen. O, hoe heerlijk, als men vrijmoedigheid heeft, om te zeggen: daar is een Zalig- maker, en Hij is *voor mij*; daar zijn tal van beloften, en zij zijn *voor mij*; daar is een bloed der verzoening, en het is *voor mij*; daar is een hemel, en hij is *voor mij*. Hoe heerlijk, als men, vervrijmoedigd door het geloof, al de vijanden kan uitdagen, nederig en stout- moedig, (trouwens genade maakt nederig en vrijmoedig, en de meest begenadigde zal het nederigst en stoutmoedigst zijn) zeggende: „Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, die ons liefgehad heeft.”

NOTTEN.

VOLKSNODEN.

Tegen den Vaccinedwang.

De Commissie, daartoe benoemd door de algemeene vergadering van den Bond tegen den Vaccinedwang, zie het Verslag in No. 48 vorigen jaargang van *De Bazuin*, heeft on- langs de opdracht bij ZExc. den Minister van Binn. Zaken vervuld. Zij mocht van den Minister, die de afgevaardigden zeer wel- willend heeft ontvangen, de toezegging ver- nemen, dat Hij de zaak in onderzoek en het verzoek in overweging zou nemen.

Uit Krabbendijke, Dordrecht, en misschien reeds uit meer plaatsen, is een adres aan den Minister verzonden, waarin op af- schaffing van dezen dwang wordt aange- drongen. Vinde dat voorbeeld *allerwege* na- volging!

Men late nu toch den Bond niet alleen staan! Heeft men eenmaal, om voor zijn kinderen toegang tot de school te kunnen verkrijgen, zich heengezet over de bezwaren tegen de pokkening, dan komt men er zoo licht toe, zich bij den bestaanden toestand neder te leggen. Dan doet men echter tekort aan de liefde tot de broederen, die *overwegend* bezwaar hebben; dan wordt men mede oorzaak, dat de zaak van vrijheid en recht onder den druk blijft; dan verzwakt men de pogingen, die in het algemeen be- lang van Staat en Kerk, van Overheid en burgerij, worden aangewend tot verlossing van dien hatelijken dwang, die vooral het onderwijs en de scholen schaadt. Men be- denke het wel: allen die hun kinderen niet laten vaccineeren, moeten hun kinderen van onderwijs verstoken laten, voorzover zij niet zelve geld of tijd en bekwaamheid hebben om ze te onderwijzen.

Nog niet velen zijn toegetreden als leden. Om de toetreding te bevorderen, deelen wij hier de Statuten mede.

STATUTEN

VAN DEN

Bond tegen Vaccinedwang,

vastgesteld in de Algemeene Vergadering op 4 November 1881, en goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 19 October 1883, No. 32.

ART. 1. De Bond tegen Vaccinedwang stelt zich ten doel, ter eerbiediging z.o. van persoonlijke en gewetensvrijheid als van het recht der ouders op hunne kinderen, alle pogingen aan te wenden tot opheffing of wering van zoodanige maatregelen, waardoor van Overheidswege met betrekking tot koe- pok-iening of heriening op die vrijheid en dat recht inbreuk wordt gemaakt, en in het bijzonder te geraken tot de intrekking van art. 17 van de Wet op de besmettelijke ziekten.

Toetreding tot den Bond sluit niet in afkeuring van de vaccine zelve.

ART. 2. Zij, die aan het doel van den Bond wenschen mede te werken, kunnen zich bij den Penningmeester als lid van den Bond doen inschrijven, tegen eene jaarlijkse bijdrage van f 0.50, f 1, f 2.50 f 5, of hooger.

Aan vrouwen wordt gelegenheid geschon- ken zich aan te melden als donatrice voor een door haar te bepalen bedrag.

ART. 3. Minstens eenmaal 's jaars wordt eene ledenvergadering gehouden.

De ledenvergadering komt samen ter plaatse, op de laatste voorafgaande vergadering daartoe aangewezen.

ART. 4. De vergaderingen worden met gebed geopend en gesloten.

ART. 5. Het Bestuur bestaat uit niet minder dan 9 leden, die de functiën onder- ling verdeelen.

Het Bestuur vergadert minstens eens in de drie maanden.

Op de eerste ledenvergadering van elk jaar treden twee leden van het Bestuur vol- gens te maken rooster af. Ter vervulling der opvallende plaatsen geschiedt eene aanbeveling van wege het Bestuur.

ART. 6. Op de eerste ledenvergadering van ieder jaar doet de Penningmeester re- kening en verantwoording van zijn beheer.

ART. 7. Aan eene commissie van 3 leden uit het Bestuur wordt opgedragen, te bepa- len wat door den Bond zal worden uitge- geven en die uitgaven te bezorgen.

ART. 8. Deze commissie beschikt, ter bestrijding der daartoe noodige kosten, tel- kens over de helft van het batig saldo, dat, na afsluiting van het jaar, in de kas blijkt aanwezig te zijn.

ART. 9. Ieder, die zich verbindt tot eene jaarlijkse bijdrage van f 1, heeft recht op een exemplaar van hetgeen door den Bond wordt uitgegeven.

Aan de commissie, in art. 7 bedoeld, blijft overgelaten te beoordeelen, in hoeverre de uitreiking van geschriften van den Bond ook aan hen geschieden kan, die minder dan f 1 's jaars bijdragen.

ART. 10. Het Bestuur tracht zooveel mogelijk overal correspondenten te ves- tigen, en biedt, desverlangd gelegenheid tot het vormen van plaatselijke afdelingen.

ART. 11. Geene veranderingen mogen in dit Reglement worden gemaakt, tenzij het voorstel daartoe bij de oproeping ter verga- dering is vermeld geworden.

Het Bestuur:

L. LINDEBOOM, te Kampen, Voorzitter.
J. P. A. SCHOUTEN, Arts te Bohnes, Secretaris.
J. JANSEN, te Rotterdam, Oppert,

Penningmeester.

G. J. H. FURNEE, Arts te De Meern.
Jhr. Mr. T. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK, te Amersfoort.

P. J. A. PRONK, te Rotterdam.
Dr. N. A. J. VOORHOEVE, Arts te 's-Hage.
H. C. VOORHOEVE Jr., te 's-Hage.

J. H. DE WAAL MALEFIEIT, te Westbroek.

N.B. Nu de *Bond tegen Vaccinedwang* weder is opgetreden, worden allen die wil- len medewerken, uitgenoodigd zich als lid op te geven bij den Penningmeester, met vermelding van hun jaarlijkse bijdrage. Den *redacties der bladen* wordt dringend ver- zocht, deze Statuten te willen mededeelen, en gedurig door bespreking der zaak en aanbeveling van den Bond krachtig mede te arbeiden tot opheffing van dezen dwang, die evenzeer het onderwijs der kinderen schaadt als hij inbreuk maakt op recht en vrijheid.

Gij ziet: zelfs voor 50 cent jaarlijks kan men lid worden; en wie f 1 bijdraagt, ont- vangt ook een ex. van de geschriften, die de Bond uitgeeft. En alle leden hebben recht om voorstellen in te dienen voor de algem. vergadering en om die vergadering met *recht van stem* bij te wonen.

Het Bestuur is voornemens, als het kan, in April a.s., in Rotterdam een *meeting* te houden, met debat. Wij mogen dit al vast mededeelen. Zoodra het plan vastheid heeft ontvangen, komen wij er op terug.

Wij eindigen thans met deze vraag:

Zou het niet gewenscht zijn, dat allerlei Vereenigingen, en vooral *Kerkeraden* en *Schoolbesturen* zich wendden tot ZExc. den Min. v. B. Z., met een adres b.v. van in- stemming met de motie, door de algem. vergadering van den Bond aangenomen, en door de Commissie bovengenoemd ter kennis van ZExc. gebracht?

Wij nemen de vrijheid, daarop bescheiden- lijk aan te dringen.

Willen al de Christelijke bladen, zonder onderscheid van kerkelijke of politieke kleur, nu eens dit verzoek steunen?

L. LINDEBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Sinds verleden week zijn de toestanden in Zuid-Afrika weinig veranderd. Onwille- keurig zou men zoo haast den indruk verkrij- gen, dat er al heel weinig gebeurt.

Toch zou men zich, indien men dat geloofde, vergissen. Alleen Kitchener en de censor zorgen, dat er al heel weinig berichten doorgelaten worden en de meeste nog worden verknoeid. Zooveel echter blijkt duidelijk, dat de Engelschen zich niet op vooruitgang of overwinningen kunnen beroemen, dat hunne gemeenschap met de kusten per spoor zeer veel te wenschen overlaat en verschil- lende ziekten onder de soldaten heel wat verwoestingen aanrichten. De tevelde staande korpsen zijn dan ook klein in aantal en ver- mogen zoo goed als niets tegen de Boeren.

Dit blijkt overal. In de *Transvaal* staat het dus, dat wel is waar van een inval van daaruit in Natal nog niets wordt vernomen, al schijnen de Burgers zich daartoe ook gereed te maken. Maar de spoorweg der- waarts wordt telkens opgeblazen. En wel verre dat Vijloen bij Balmoral, Oost van

Pretoria, aan den spoorweg naar Lorenzo-Marques door de Engelschen was omsingeld, gelijk eerst werd bericht, beheerscht hij dien spoorweg zoo, dat er niets veilig door kan. Toen dan ook Kitchener een poging waagde om den doorgang te forceeren, derailde zijn vooruitgaande gepantserde locomotief en werd de volgende trein, waarin hij zelf met troepen had plaats genomen, dus ontvangen, dat hij met verliezen zijn doel niet bereiken kon en naar Pretoria moest terugkeeren.

Ook een gevecht even ten Zuiden van Magaliesbergen van Cummingham met Burgers van de la Rey leidde tot niets. Bij Boksburg werden weer twee mijnen vernield. Bij Carolina gingen de Boeren wel voor de Engelschen uit den weg, maar dezen werden straks op hun terugtocht weer verliezen aangebracht door de Boeren.

Van de Wet in den *Vrijstaat* hoort men niets en evenmin van gevechten der Engelschen met zijne Burgers. Of hij Zuidwaarts, dan veel Noordwaarts trekt, is volkomen onzeker. Volgens sommigen laat hij zijne Burgers wat uitrusten. Is dit zoo, dan is het tevens een bewijs hoe weinig de Engelschen ook daar vermogen. Misschien maakt hij zich klaar voor een nieuwen tocht naar de Kaapkolonie. Dit laatste schijnt nu waar te worden. Kitchener tocht zegt het en van een gevecht van het boven Tabancho is nu sprake, maar de uitslag onbekend.

In het Westen van den *Vrijstaat*, en dus in de *Kaapkolonie*, heeft de beroemde (?) Methuen tevergeefs beweerd de Burgers verdreven te hebben. Nauw heeft hij zijne hielen gelicht of zij duiken weer op; overrompelen boven Kimberley Engelsche posten, doen spoorwegduikers springen, zij nemen een betekenenden trein met voorraad, waarvan zij zich goed konden voorzien en niets dan wat verbrand ijzer overlieten!

In 't Zuiden van de Kaapkolonie durven en kunnen de Engelschen nog altijd geen aanval op de Burgers wagen. Hunne versterkingen blijven uit en die ze verkregen, betekenende weinig en laten zich soms gemakkelijk gevangen nemen. Het middelste korps der Burgers is reeds kort bij de zee en voorzigt zich daar pas te Uniondale van het noodige. Van opstand is echter geen sprake; slechts jongere lui sluiten zich voorslands aan. Doch meer dan men eerst dacht, zeggen de Engelschen nu zelve.

In de *Fransche Kamer* werden de beraadslagingen over de Wet op de Vereenigingen voortgezet. Veel bijzonders gebeurt er niet; de afloop is nog niet te voorzien. Vermoedelijk echter zal het Ministerie zijn zin verkrijgen.

In *Engeland* gaat de Regeering voort den Duitschen Keizer te liefkozen. Hij is nu Engelsch maarschalk geworden. Wat een eer: een maarschalk zonder leger! Met dat al zijn de Duitschers maar weinig te vreden met dat geliefkoos, al durven zij er niet veel tegen te zeggen.

Om den toestand van *China* met een enkel woord te tekenen kan men zeggen, dat hij hoogst droevig is. Er is geen oorlog maar ook geen vrede. De gezanten vragen schade-loosstelling, maar er is geen geld en de Chinese bladen bevatten ook een lange lijst van door de Verbondenen verwoeste plaatsen, waarvoor compensatie geëist wordt.

De *Frankf. Zeitung* bevat een privaat telegram, volgens welk een groote bende, bestaande uit deserteurs van de Verbondenen legers, bij Tientsin de verbindingen zouden bedreigen. In Peking is een schat van 900,000 taels gevonden, welk geld de Verbondenen bij wijze van soldij aan hun soldaten gaven. Ook niet erg vredelievend!

Kwang Su moet ernstig ziek zijn, de Keizerin ook en bovendien onderhevig aan allerlei invloeden. Van Li en Ching hoort men weinig op het oogenblik. Engeland en Rusland kibbelen. Waldersee ondervindt veel insubordinatie. De hooge oomes op het doodstraflijstje blijven eerbiedig op een afstand. China heet het tractaat aangenomen te hebben, doch heeft zelf een andere opvatting en acht in ieder geval den tijd tot uitvoering nog verre van gekomen. Het hof wil niet terugkeeren alvorens Peking ontruimd is. Maar daaraan heeft Waldersee geen lust!

NOORDTJII.

DORDT OVER MACCOVIUS.

Van verschillende zijden heeft men mij gevraagd of „het dan zoo erg was met dien Maccovius en zijn richting?”

Ik zal hier niet herinneren hoe heel zijn *levenswijze* en *optreden* een langen tijd de Friesche kerken in groote beroering heeft gebracht. Ten slotte kwam zijn „zak”, met de aanklachten tegen hem van de zijde der kerken, voor de groote en beroemde Synode van Dordrecht.

Niet minder dan vijftig, op zijn zachtst gesproken zeer betwistbare en gewaagde stellingen werden hem ten laste gelegd. De Classis Franeker had, toen de twistzaak voor haar gediend had, geoordeeld, dat zijn *leer valsch en schadelijk* was.

Maccovius berustte niet in dit oordeel, evenmin als de Gedeputeerde Staten van Friesland, en de Curatoren der Universiteit. Zoo kwam de aanklacht voor de Dordtsche Synode. Deze heeft er zich ernstig mee bezig gehouden en er verschillende zittingen aan gewijd.

Zonder in bijzonderheden te treden deelen we eenvoudig het oordeel der Synode met. Gelijk Prof. Henrica dat in zijne bekende „doorwrochte studie” aangeeft bestond dat uit drie punten:

I. „Uit de aangehaalde lessen en stellingen van Maccovius kan niet worden bewezen, dat hij aan Sociniaansche of Heidensche of Pelagiaansche of andere ketterij schuldig is.”

II. „Maccovius behoort vermaand te worden, om zich te onthouden van uitdrukkingen, die aan jongelieden ergernis geven. „Hij onthoudt zich van het bekelen en berispen van gevoels en onderscheidingen, aangenomen door Godgeleerden, die rechtzinnig zijn en zich verdienstelijk bij de kerk gemaakt hebben, van hoedanigen aard deze is: dat God wel de toelating

„der zonde, niet de zonde zelve wil.”

„Hij kiese tot het redetwisten onderwerpen, die de jeugd kunnen opbouwen in de rechtzinnige leer en in de Godzaligheid en die den vrede der kerken kunnen be-waren. In zijn onderwijs bediene hij zich van een wijze van spreken, die met de „H. Schrift overeenkomstig, duidelijk, gemakkelijk en aan rechtzinnige Hoogescholen gebruikelijk is. Zijn goed gevoelen drukte hij ook goed en duidelijk uit en onthoude zich van stellingen, die, op zichzelf be-schouwd, aan meer eenvoudigen aanstoot geven, van hoedanigen aard de volgende zijn: „dat God op geenerlei wijze de zaligheid van allen wil; dat „God de zonde wilen besluit; dat „Hij de menschen verordineert tot zonden; dat Christus de zaligheid van allen niet gewild heeft.”

„Eindelijk hij kweeke den vrede aan met zijne ambtgenooten en yermene de studeer-ende jeugd, dat ze zich gewonne hare leer-meesters te eerbiedigen.”

III. „Men behoort hen, die Maccovius verdacht hebben, te yermanen om hem voor-taan niet over dwaalgevoelens aan te klagen, „zoo zij daarvoor geen gewichtige bewijzen hebben.”

Gelijk het schier altijd gaat, zoo vond ook de een dit oordeel te zacht, de ander te hard. Ook naarmate men nadruk legt op het eerste of op het tweede of ook op het derde punt, zal men zeker verschillend denken over be-teekenis en strekking van dat oordeel.

Als men echter alles te zamen voegt en let op heel de behandeling der zaak, zal men moeilijk Prof. Henrica kunnen wter-spreken, als die zijn oordeel samenvat in de verklaring, dat naar de uitsprake der Synode „Maccovius wel berispelijk is in leer en leer-wijze, maar van ketterij niet is te beschuldigen”.

Wat dit te betekenen had voor een man als Maccovius, van wien Dr. A. Kuyper Jr. verklaart, dat hij „voor geen consequenties terugdeinsde” (pag. 37), en die een van zijn hoofdwerken, n.l. zijn *Collegia Theol. aanvangt* met de stelling: *God wil niet dat allen en een iegelijk zalig worden en daaruit bij deductie op deductie volgens logische consequentie stelling uit stelling rafelt, behoeft nauwelijks gezegd te worden.*

Omtrent dezen man nu in verband met deze kwestie doet Dr. A. Kuyper Jr. drielei: Vooreerst is hij uitbundig in zijn lof en prijst hem als „den Consequenten Calvinist”, „rigidus Calvinista”, „baanbreker eener nieuwe „periode”, ja als men het gevoel neemt, gelijk hij hem teekent en roemt, dan mag men gerust zeggen, dat hij hem aan-prijst als een model-geleerde, schutspatroom en ideaal voor de herleefde Geref. Theologie.

Ten tweede kiest hij partij voor Maccovius tegen de Synode door vrij duidelijk de Synode van flauwhartigheid te beschuldigen met pag. 98 te zeggen, dat „de Synode de betrekke-lijke waarheid, die in het Supralapsarisme „ligt nog niet heeft aangedurfd”, ja maar toch „ook niet verwerpen kon” ja zelfs pag. 139 even duidelijk laat uitkomen, dat naar zijn oordeel Maccovius in plaats van berisping een lofrede verdiend had van de Synode.

Immers in de derde plaats beschuldigt hij daar de Geref. Theologen en kerken der 17de eeuw dat zij berust hebben in dat oordeel der Synode en „die berisping van Dordt „nog niet hebben teruggenomen en die in „een lofrede veranderd.”

Dat laatste nu heeft Dr. A. Kuyper Jr. gedaan, met meer moed dan wijsheid en zeker niet ten zegen en vrede der Geref. kerken en evenmin tot lof en bevestiging der Alma mater, der Universiteit, die hem heeft gekweekt en gevoed. Wat meer zegt, hij heeft dat gedaan te midden van de Theol. Faculteit zonder publieke tegenspraak te ontmoeten.

Nu kan men over een en ander verschil-lend denken, ook in verband met de zelf-standigheid en vrijheid der wetenschap. Feit evenwel is, dat dezelfde Maccovius en dat wel om dezelfde reden, waarom hij te mid-den der Dordtsche Synode is berispt en ver-maand, te midden der Theol. Faculteit der Vr. Un. is geprezen en gekroond.

Gold dat nu een op zich zelf staand feit of eene op zich zelve staande uitdrukking, men zou nog over misverstand of zoo iets kunnen denken. Doch nu het ging over een zich baanbrekende richting met den aan-kele van dien, is dat buiten twiifel van betekenis voor Theologie en kerken.

Dat dit de kerken thans niet uitlokt om eigen Opleiding op te breken en die te doen opgaan in die Faculteit, te midden waarvan dat geschied is, spreekt dunkt me, als van zelve.

Uit het gezichtspunt van het belang en het recht der kerken bespreek ik deze zaak. En nu bid ik de broeders om er toch niet tel-kens de Vrije Universiteit tusschen te schui-ven. Ik ben niet één harer Curatoren en evenmin een harer vrienden of belagers. Over haar belang en recht kunnen we op een an-deren tijd en uit een ander gezichtspunt spreken. Zij staat en valt toch niet met hare verhouding tot de kerken, zij is en moet zijn van nationaal belang.

En nu verblijdt het me, dat Dr. Kuyper tegenover Ds. Buurman erkent in „de He-raul”, dat ik het niet zoo „boos bedoelde”, in zake zijne niet door mij genoemde en in der daad ook niet bedoelde collega's. Maar waarom die bedoelingen mij dan toegedicht?

De broederlijke liefde, waarop Dr. K. zich terecht beroept, denkt toch liever het goede dan het kwade en mag met „logische conse-quenties” niet zoo vaardig zijn den kwaden kant uit te gaan.

Overigens is mijn trachten het „precies” zoo te zeggen als ik denk en het meen, dus even goed en even boos al naar mate men het meent te moeten meenen.

Ook is, dunkt me, uit mijn schrijven wel gebleken, dat, naar mijn oordeel, groepen mannen als Dr. K. ter dezer zake oproept, „de kerk gemaakt hebben, van hoedanigen aard deze is: dat God wel de toelating

1) Ik onderschep.

alleen kunnen samenkomen bij wijze van Conferentie of broederlijke bespreking. In die combinatie toch ontbreekt hunne alle mandaat.

D. K. WIELENGA.

GEBRUIKTE POSTZEGELS EN CHRIST.

LECTUUR NAAR INDIË.

Het zal onzen vrienden, belangstellenden en begunstigers zeker aangenaam zijn ook in „de Bazuin” te vernemen, welke vruchten onze arbeid met gebr. postzegels enz. in het jaar 1900 heeft afgeworpen ten bate van de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Met blijdschap en dankbaarheid mogen wij het vol-gende mededeelen: Op onze vriendelijke bede ontvingen wij van vele belangstellenden in het heil der militairen in Indië, voor Christ. lectuur een bedrag van f 815,— zegge achthonderd en vijftien gulden, waarvoor wij ruim f 785,— aan Christ. lectuur verzonden, o.a. 1760 Christ. scheurkalenders, bijna 300 boeken, een partij Bijbels en N. Testamen-ten, bijna 16,000 trakaten, 8000 Christ. bladen, enz. enz. konden verzenden, terwijl wij door eenige nagekomen giften nog een saldo in kas hebben van ruim f 25,— 14 verschillende garnizoensplaatsen in Indië mochten wij een mooie partij Christ. lectuur zenden, die daar o zoo dankbaar wordt ont-vangen.

Van de opbrengst van gebruikte postzegels kunnen wij met blijdschap melden, dat ruim f 240,— of f 29,— meer dan in 1899 voor allerlei, den arbeid der Zending, trak-taatverspreiding enz. betreffende, kon worden afgezonderd, terwijl door mijne bemiddeling nog ruim voor een waarde van f 150,— aan postzegels werd te gelde gemaakt voor an-dere Zendingvereenigingen en Corporatien. Meer dan 10 balen ieder van 25 kilo's gebr. postzegels werden door mij nagezien en ver-kocht. Even als altijd werden ons van heinde en verre vele grootere en kleinere partijen gebr. postzegels gezonden, zowel van grijs-aards als kinderen, sommige vergezeld van een hartelijk en bemoeidigd woord met betrekking tot mijn 20-jarigen lijdenden toe-stand, of ook wel een geldelijke bijdrage of versnapering voor mij en mijn gezin. Naast den Heere allen onzen hartelijken dank hiervoor.

Wij willen hopen, dat vele broeders en zusters ons verder gaarne hunne gebruikte postzegels en milde bijdragen zullen toezen-den voor Christ. lectuur voor onze militairen in Indië. Gaarne wenschen wij uw aller dienaar te zijn. Gebr. postzegels aan ons toegezonden weeke men liefst niet af. Tellen en aan pakjes binden is overbodig. Alleen zij men zoo vriendelijk het overtollige papier er af te knippen zonder de tandjes te be-schadigen en men zende ze voldoende ge-frankeerd, en nimmer ongefrankeerd of als drukwerk of als monster zonder waarde, daar de postwet beide niet toelaat. Wie bericht van ontvangst verlangt, drage zorg voor dui-delijk en voldoende adres, en zij zoo vrien-delijk er een geadresseerde briefkaart of couvert bij te voegen.

Met heilbede en beleefde broedergroete,
Uw aller dw. dn.,
A. GRUIJS SR.
Zaandam, Molenpad 68.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

In hartelijken dank ontvangen voor armen-bedeeling:

Van de familie D. te Harlingen f 4,50, van N. N. de plaats niet opgegeven f 1, van de Jonged.-Ver Dorcas te Zwartsluis f 3, van N. N. te Terneuzen f 2,50, van een paar gevers te Leeuwarden onder N. N. f 4,50, van een lezer van de *Bazuin* te Scheveningen f 10, van A. R. te A. voor een nieuwen deken f 3, van de familie D. Egberts te Hedel 1 pakket goederen, 1 post-pakketje van A. B. te Urk, door Ds. J. J. Koopmans te Rockanje bij Brielle een pakket gedragen kleederen, 1 postpakketje van G. K. te Urk, van W. Voogt te Hoogvliet 1 postpakketje boekjes, van de Jonged.-Ver. „Bidt en Werk” te Leeuwarden een flinke doos vol nieuwe gemaakte kleedingstukken. Van de geachte heeren Gebroeders Van Namen te Zwijndrecht 4 zakken boonen, ongeveer 500 pond, (die heeren doen zulks jaar op jaar, welke zaadkantoren volgen dat schoone voorbeeld?) 1 postpakketje kleeding-stukken van N. N. uit Zuidlaren, van Mej. C. B. te den Haag een klein mandje met gedragen kleederen benevens 1 zakje boontjes en rijst, van de Jonged.-Ver. Dorcas te Berkel (Z.-H.) 1 pakket nieuwe kleedingstukken: als 12 lakens, 12 kussensloopen, 2 vrouwen-rokken, 3 kinderrokken, 2 meisjeshemden, 1 paar mannen-kousen, 9 paar kinderousen.

Deze zending was ons bijzonder welkom. Had dat Berkel en Rodenrijs zich over juren zoo bijzonder verdienstelijk gemaakt door het verzamelen en zenden van kleederen, waar het nu eenige jaren uitbleef, kwam het nu weer zoo verrassend los; dit strekt ons tot groote blijdschap.

Door Ds. Tromp te Hilaard 1 postpakket gedragen kleederen, van J. J. W. geb. V. S. te Zuid-Beijerland 2 doozen met hoeden en petten, waar velen blij mede gemaakt kunnen worden. Nogmaals alle gevers onzen oprechten dank. Wij willen niet onbescheiden zijn in het vragen, toch veroorlooft ons de opmerking, dat de winter nog niet voorbij is. Daarom die eenigszins kan, beoefene het werk der barmhartigheid om 's Heeren wil.

Uw dankbare Friend,
J. WOUDE,
Corr. van Jachin.

Oranjewoud,
Heerenveen, 28 Jan. 1901.

De vele kennissen en vrienden van Ds. J. van Aude tot Gorinchem, onzen trouwen Me-dewerker, zullen zeker als wij gaarne eraan herinnerd worden, dat Z.Eerw. Zondag 10 Februari a.s. zijn Veertig-jarige Ambtsbediening als Leenaar in de Gereformeerde kerken hoopt te herdenken.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Dat in onzen tijd, nu de drankzonde zulke ontzettende verwoestingen aanricht en zoo ontelbaar vele slachtoffers ten verderve voert, een gemeenschappelijk optreden tegen dien boozen demon plicht en roeping is van allen, die het wel meenen met land en volk, vindt geen tegenspraak. Zeer velen hebben dan ook het optreden van de Geref. Vereen. tot Drankbestrijking met blijdschap en hartelijke instemming begroet. En al moge door dezen en genen een bedenking geopperd zijn tegen den inhoud van Art. 4 v.h. Statuut der Vereeniging, tegen die Vereeniging als zoo-danig nam niemand der broederen een vij-andige houding aan; integendeel, met waar-dee ing werd van het optreden der Broeders Gispén Jr. c.s. melding gemaakt. Maar dan volgt daaruit naar onze bescheiden meening ook, dat wij verplicht zijn die Vereeniging te steunen. Doch hoe? Door toetreding als lid, of als donateur? Wij voor ons, gevoelen ons meer tot het laatste aangetrokken. Dat is gemakkelijk; we zijn er dan met een zekere contributie af en blijven verder geheel vrij. En 't schijnt ons vaak niet moeilijk, in onze positie, deze houding te rechtvaardigen. Door onzen werkring toch komen we maar hoogstzelden of nooit in aanraking met misbruikers van sterken drank. Zondaren in dien zin van de dwaling huns wegs bekeerden door onderlinge bespreking en zacht vermaan kunnen we dus niet. Ware dit wel 't geval, dan is onze vaste overtuiging, dat we den misbruiker veel vruchtbaarder bestrijden en eerder tot onthouding brengen kunnen, wan-neer we zelf onthouders zijn, dan wanneer we, zij 't ook matig, gebruiken, wat we willen dat hij verschuwen zal. Doch nu onze steun aan de Vereeniging hoofdzakelijk een financieele zal moeten zijn, maakt 't geen of weinig verschil, of wij als donateurs dan wel als leden toetreden. — Toch zijn daarmee voor ons nog niet alle bezwaren opgelost. De Vereeniging wil niet slechts, dat elk harer leden in eigen kring getuigen zal tegen de vernielende werking der drankzonde en den afgedoolden broeder zoo mogelijk nog terug-brenge, maar zij wil ook gezamenlijk als Vereeniging door adres en protest invloed oefenen op de Volkstegenwoordiging en langs dien weg door wetswijziging inwerken op het volksleven. — Met het oog daarop nu is uitbreiding van het ledental wel zeer gewenscht. En waar de Vereeniging als haar einddoel zich dan misschien voorstelt, den verkoop van sterken drank te beperken tot de Apotheek, wat in de tegenwoordige om-standigheden onze volle instemming zou heb-ben, mag daar de onthouding nu reeds van 't gedistilleerd, welks verkoop we met het oog op 't welzijn van ons volk paal en perk zouden willen gesteld zien, een bezwaar zijn om toe te treden als lid? Moet dan niet onze sympathie omgezet worden in daden, die daarmee strooken, en kan dan bij 't wel-gemeend verlangen naar zulk een einde 't middel wel een ander wezen, dan 't geen de Vereeniging haren leden aanprijst?

Zoo, geachte Red. verdringt vaak de eene gedachte de andere, zonder dat we tot eene beslissing kunnen komen. Ten zeerste zoudt u ons verplichten met uw nader oordeel in deze zaak. Met uw advies zoudt u zeker niet alleen ons, maar ook vele anderen een grooten dienst bewijzen.

Bij voorbaat onzen dank!
Met ware hoogachting hebben wij de eer te zijn,
Uw dw.,
J. VAN DEN BRINK.
R. J. PRAAMSMA.

's-Gravenhage, 21 Jan. '01.

Mijnheer de Redacteur!

Welwillendheid is eene schoone deugd, die vooral den Christen moet sieren. Uwe welwillendheid is algemeen bekend, en kwam ook weer uit in de *Bazuin* in de wijze, waarop u hebt geschreven over de poging om tot één opleiding te komen. Dit uw woord dient te meer gewaardeerd, nu indertijd uw Voorstel bij de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. grondslag zulk een slecht onthaal ten deel viel.

Toch meen ik, dat ook de welwillendheid hare grenzen moet hebben. Het geldt hier geen particuliere zaak, maar die der Kerken. Die Kerken spreken over zaken van alge-meen belang op hare Synodes. Het onder-werp der opleiding kan dus daar ter sprake gebracht worden. Ieder kan het daar bren-gen, langs kerkelijken weg. De laatste Gen. Synode had — gelijk meer — Deputaten voor die zaak kunnen kiezen. Zij had die opdracht ook aan de Curatoren der Theol. School kunnen geven. Dat deed zij echter niet. Integendeel. Zij oordeelde, dat er geene Deputaten benoemd moesten worden, omdat „de benoeming van Deputaten de gemeederen in spanning zou houden, de onrust der Kerken bestendigen en het bestaan der Theol. School voortdurend onzeker zou doen zijn”. (*Acta S. Gron.* pag. 19.)

Na dit woord te de laatste Gen. Synode verklaar ik niet te begrijpen, met welk recht de Curatoren-Deputaten opgeroepen kunnen worden, om over die zaak te handelen. Zij hebben hun opdracht in deze materie van de Kerken ontvangen, en zijn daaraan ge-bonden. Eerst wanneer de Kerken weer in Gen. Syn. samenkomen, kan de vraag beslist, of het wenschelijk is, er weer aan te be-ginnen. Bovendien hebben de Kerken reeds zoo dikwijls pogingen gewaagd, en hebben zij van dat onderwerp reeds zoo veel ellende beleefd, dat zij zeker verstandig zullen doen, het er maar eerst bij te laten.

Opmerkelijk, dat de Vereeniging altijd maar zwijgt. Ja, de *Heraut* en enkele *Kerk-boden* schrijven wel eens: dit en dat kan de Vereeniging nooit toestaan; doch de Ver-eeniging zelve doet er het zwijgen toe.

Laten de Curatoren der Vereeniging nu maar eerst eens beginnen met een Ontwerp. De Kerken zullen er zeker met belangstelling kennis van nemen.

Met de meeste hoogachting,
Uw dw.,
T. Bos.

SARCASME.

Zoo veranderde ik het opschrift in de *Heraut* van 27 Jan. l.l., luidende „Niet be-schaamd.” De woordvoerder van de particu-liere Vereeniging „Vrije Universiteit” is hier aan het woord. Vier malen heeft de Geref. Kerk in Nederland reeds pogingen aangewend bij die particuliere Vereeniging, om met behoud van eigene souveriniteit in de opleiding van hare aanstaande dienaren des Woords eenheid te bekomen in de op-leiding en met een stalen voorhoofd bleef die Vereeniging ondanks alle pogingen der Kerk volhouden en de Kerk ging weer met nul op 't request naar huis. Die houding der Kerk is tegenover een particuliere Ver-eeniging te vernederend en de Vereeniging te aanmatigend. En nu spreekt de woord-voerder met het leukste gezicht der wereld: „Het probleem, waarvoor men staat, is met-terdaad uiterst ingewikkeld op zichzelf en ter oorzaak van historische banden nog moeilijker te ontwarren.” Neen het probleem zit niet in historische banden, niet in ge-prikkelde bedenkingen, niet in liefdeloosheid jegens de broederen, maar in de worsteling tusschen een particuliere Vereeniging en de Kerk, in het vraagstuk, wie zal regina en wie zal ancilla zijn: Kerk of Vereeniging?

Van het eerste oogenblik af aan, dat de Vereeniging in 't leven is geroepen, heb ik die worsteling van nabij gadegeslagen en heb in der tijd aan die worsteling een meer dan gewoon aandeel genomen en nog altoos duurt die worsteling voort. Nu de heeren te Kampen voor goed positie genomen hebben voor de rechten der Kerk, nu staan de kansen der overwinning voor de Vereeniging minder gunstig dan wel eens vroeger. Nu moeten argumenten plaats maken voor de stemming, de gemoederen en broederlijke liefde. Welnu is dat het geval, dan behoort de Vereeniging met ontboeten hoofde te komen bij de Kerk en te verklaren: „Reeds veel te lang o Kerk! hebben wij uw rechten veronachtzaamd, maar vanaf dit oogenblik leggen wij ons mandaat voor de opleiding van predikanten neder aan uwe voeten en wij zullen voortgaan de wetenschap te dienen.”

Toen de Vereeniging opgericht werd tegen-over de Genootschapskerk, had zij bestaans-recht voor die opleiding, maar sedert zij niet meer staat tegenover een Genootschaps-Kerk, maar in contact kwam met de Geref. Kerk, sedert hield dat bestaansrecht op. Evenmin door liefdesverklaringen als door bedreigingen mag de Kerk in dezen een haarbreed toegeven. De Vereeniging *ancilla* en de Kerk *regina*. Voor argumenten heb ik eerbied, maar in het worstelperk, waarin wij ons nu bevinden tusschen een particuliere Vereeniging en de Kerk, te spreken van histo-rische banden, verdraagzaamheid en liefde zonder meer, klinkt in mijn ooren als een Sarcasme.

W. DIEMER.

Apeldoorn, 28 Jan. 1901.

Bockaankondiging.

Na den *Vloed*. In het steentijdperk of oudste sporen van den mensch in Europa door Dr. W. H. Nieuwhuis. Leiden D. Donner 1901.

De titel duidt reeds den belangrijken in-houd van deze studie van Dr. Nieuwhuis aan. Lichte lectuur is het niet, wat de Schrijver ons aanbiedt. Maar wie zich eenige inspanning getroosten en wat leeren wil, ziet zijne moeite rijkelijk beloond en komt van veel merkwaardigs op de hoogte. Dr. Nieuwhuis geeft hier een overzicht van de geschiedenis van den mensch uit de zooge-noemde voorhistorische periode, zooals die niet uit geschiedkundige documenten maar uit gevonden overblijfselen van den mensch en zijne levenswijze bekend is. Achtereen-volgens bespreekt hij de tertiaire, de oudere diluviale en gletscher-, de jongere diluviale, de oudere en de jongere steenperiode; somt al de overblijfselen op, die men uit die verschillende perioden gevonden heeft; be-oordeelt en schift ze; en tracht het geheel van zijn onderzoek te plaatsen in het raam der H. Schrift. Er ne belangrijke studie dus, die wij van harte, vooral aan hen, die zich met dergelijke onderzoekingen bezighouden, aanbevelen. En aan den leenaar van ons Geref. Gymnasium te Kampen voor deze pennenvrucht onzen hartelijken dank!

Jezus Christus is gisteren en heden de-zelfde, en in der eeuwigheid. Oudejaars-preek uitgeproken op 31 Dec. 1900 door G. Elzenga v. d. m. te Kampen. Kampen J. H. Kok 1901.

Vanwege de weersgesteldheid waren velen hier ter stede op Oudejaarsavond verhinderd, de godsdienstige oefening bij te wonen, die door Ds. Elzenga geleid werd. Maar die ze bij-woonden, waren gesticht door het ernstige en schoone woord, dat door den leenaar bij die gelegenheid gesproken werd. Velen hunner gaven ook in het belang der afwe-zigen den wensch te kennen, dat deze leer-rede het licht mocht zien. En daaraan heeft Ds. Elzenga welwillend voldaan. Thans kunnen velen dit goede tijdschrift, dat tegen-over de veranderlijkheid der dingen in het afgelopen jaar en de voorbijgegaane eeuw op de onveranderlijkheid van den Heere Jezus Christus wijst, thuis op hun gemak lezen en overdenken. Zij het voor hen allen ten zegen!

Christophilus. Jaarboekje 1901. Uit-gegeven door het Nederlandsch Jongelings-verbond.

Tengevolge van eene meer vriendschappe-lijke verhouding, die er gelukkig onderling ingetreden is, geeft *Christophilus* eene statis-tiek van al de Christelijke Jongelings-vereenigingen in ons vaderland, evenals het Jaarboekje van den Geref. Jongelingsbond, dat thans ook begonnen is te doen. Deze statistiek neemt daarom een groot aantal bladzijden in beslag. Maar toch volgt er dan nog van bl. 115 tot 150 een belangrijk Mengelwerk, waartoe de Heeren Gerretson, Hoogenbirk, Hulsmann, van Krevelen, Moeton, van Noort e.a. hunne bijdragen hebben geleverd.

BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
B. J. VAN DEN BOSCH,
Wedn. van L. H. WESTEROP,
EN
A. M. KROOSTER.
Zwolle, 24 Januari 1901.
GRONINGEN.

De Heere schonk ons heden een
welgeschapen **ZOON**.

DR. J. HANIA.
H. F. HANIA—
VAN DER MEULEN.

STEENWIJK,
25 Januari 1901.

Psalm 116: 12 — Psalm 7: 18.

Zoo de Heere wil, hopen mijne
geliefde Ouders

Johannes Aart de Waal

EN

Gerritje Johanna Paalman

den 10 Febr. a.s. den dag te
herdenken waarop zij vóór **25**
jaar in den echt werden ver-
bonden.

Hun liefh. zoon.

APOLLONIUS G. W. DE WAAL.

AMSTERDAM,

v. Oldenbarneveldstr. 66.

30 Jan. 1901.

Het behaagde den Heere
heden van mij en mijne kinde-
ren weg te nemen, mijn harte-
lijk geliefde Echtgenoot en der
kinderen zorgdragende Moeder

Trijntje van der Kluit,

in den ouderdom van 41 jaren
en 2 maanden, waarvan ik ruim
20 jaren door Echtvereeni-
ging met haar was verbonden.
Een langdurig en zeer smarte-
lijk doch geduldig lijden
maakte een einde aan haar voor
ons zoo dierbaar leven.

De vaste hope, dat zij thans
juicht voor Gods troon, lenigt
onze diepe smart.

Mede uit naam mijner Kinderen,
D. VAN LUNE.

KOLLUM,
18 Jan. 1901.

Heden ontsliep, na een lang-
durig geduldig lijden, in den
ouderdom van bijna 70 jaren,
in de blijde hope des eeuwigen
levens, onze geliefde Moeder

Janna Luchtenborg,

sedert 16 April 1900 weduwe
van wijlen onzen vader HEN-
DRIK KUILMAN.

L. KUILMAN.

J. PRINS.

T. KUILMAN—

PRINS.

HA. KUILMAN.

HK. KUILMAN.

N. KUILMAN.

A. KUILMAN—

HEKMAN.

OUDE-PEKELA,

28 Januari 1901.

Heden ontsliep na een smar-
telijk lijden van ruim drie weken,
in zijne Heere en Heiland, onze
geliefde Vader, Behuwd- en
Grootvader, de Heer

Jacobus van der Hoogt,

in den gezegenden ouderdom van
ruim 84 jaren.

Namens Kinderen, Behuwd-
en Kleinkinderen,

J. G. VAN DER HOOGT.

KAMPEN,

29 Jan. 1901.

Heden ontsliep in haar Hei-
land onze geliefde Dochter

Jacoba Maria.

Zij ging van ons heen, na
een korststondige doch hevige
ziekte, in den nog jeugdigen
leeftijd van 15 jaren. Haar ge-
tuigenis, dat zij heenging om
bij den Heere te ontwaken, is
ons tot rijke vertroosting in
deze smartelijke beproeving.

K BAAS Gz.

M. BAAS—VERDAM.

ZAANDAM,

28 Januari 1901.

De Heere nam plotseling uit
ons midden weg, onzen geliefden
Echtgenoot, Vader en Behuwd-
vader

JAN ANDREE,

in den ouderdom van 69 jaar.
Zijn leven was Christus, zijn
sterven gewin.

WED. J. ANDREE—MANS.

WED. P. TIEMERSMA—

ANDREE.

Ds. A. ANDREE.

T. ANDREE—KROVELD.

M. OKKEMA.

S. OKKEMA—MIEDEMA.

FRANKER,

28 Jan. 1901.

Heden morgen nam de Heere
door den dood uit ons midden
weg onzen geliefden Broeder
mede-opziener der gemeente

JAN ANDREE,

in den ouderdom van ruim
69 jaren.

Ruim 36 jaren heeft hij met
ijver en toewijding, eerst als
liaken en late, als Ouderling
de gemeente, met de gaven hem
door den Heere geschonken,
gediend.

Hij geniet thans het loon der
genade en zijn werken volgen
hem.

Trooste de Heere de bedroefde
familie en vervulde Hij goed-
gunstig de ledige plaats in onzen
Kerkeraad.

Namens den Kerkeraad, v/d

Gereform. kerk,

A. DOORN, *Præsies*.

L. HOFSTRA Jr., *Scriba*.

FRANKER,

28 Januari 1901.

Heden morgen omstr. eks drie
uur overleed, na een langdurig
lijden, zacht en kalm, onze ge-
liefde Vader, Behuwdvader en
Broeder,

Doeke Jans Boersma,

Wedn. van FROUWKJE OEGES
DE BOER, in den gezegend n
ouderdom van bijna acht-en-
zeventig jaren. Zwaar valt ons
deze slag, doch het vertrouwen,
dat hij is ingegaan in de rust,
die er overblijft voor het volk
van God, troost ons in dit ver-
lies.

O. BOERSMA.

D. BOERSMA—TEN HAVE.

J. BOERSMA.

J. BOERSMA—DOORNBOS.

H. BUFFINGA.

S. BUFFINGA—BOERSMA.

C. STADIG.

A. STADIG—BOERSMA.

H. JONKHOF.

J. JONKHOF—BOERSMA.

W. KLOPPENBURG

T. KLOPPENBURG—

BOERSMA.

I. BOERSMA.

DE WAARDEN (bij Grijpskerk.)

29 Jan. 1901.

Heden ontsliep, in den ouder-
dom van ruim 69 jaren, onze
Vriend en Broeder

Eelke Boonstra.

Hij heeft, zoowel onze ge-
meente, als de gemeenten Gar-
rijp en Oudega als Ouderling
gediend. Zijn ziekte was kort,
zijn heengaan vrede, zoodat hij
nu zijn God in volmaaktheid
kan verheerlijken.

De Kerkeraad der Geref. kerk
te Kornhorn,

J. VEENBAAS, *Præsies*

K. DE WIT, *Scriba*.

KORNHORN,

30 Jan. 1901.

Ouders van den Ger. godsd., in het
bezit van een **meisje van 11 jaar**,
wensen tot zich te nemen een

WEESJE

tusschen de **5 en 7 jaar** om verder
geheel zorg voor te dragen. Bepaald
wordt gewenscht een onderloos kind.

Brieven motto **Weesje**. Bureau van
dit Blad.

Mevrouw **WOLF** te Brussel vraagt
tegen **Mei ene nette zindelijke**

dienstbode.

Loon 100 gulden. Adres Ds.
WOLF, predikant der Gereformeerde
kerk te BRUSSEL, 46 rue van der
Stichelen.

STEENWIJKER BEDDENFABRIEK,

opgericht in 1889.

Gezuiverde, Gewasschen en

Gestoomde nieuwe Veenen.

Citcheu, Wollen en Moltondekens en

Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden ge-
maakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4

kussens **f 7, f 9, f 12**, franco thuis.

Van f 7 en f 9 ruim 1 m 42 c.,

van f 12 1 m. 50 c. en die van satijn-
tijk ook 1 m. 42 c.

No 1. **Het nieuwe Reclame-**

bed 2 pers w.o. een Wollen, een Cit-

chen, een Moltondek-n, 50 pd. fijne vee-

ren, geen grooten, 1 tijk gelijk boven-

staande en een overtrek voor bed en pe-

luw, voor **f 35,—**.

Een extra 2-pers. Bed, waarin

42 pd. vee ren, kost ook nog **f 35,**

en **f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.**

Een satijntijk w.o. bed, peluw en

2 kussens, ook met koorden, van welke

kleur men verlangt, 10/4 breed, prima

overtrek voor bed en peluw f 3,20,

geheel gereed, een losse linnen tijk met

fijne blauwe streepjes 80 cent per el

1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt

voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEREN a 35, 40, 50, 60, 70,

80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie

nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt

een 2 pers. bed, peluw en kussens,

Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedek-n,

1 gewatteerde en 1 moltondeken en

overtrek voor bed en peluw, voor **f 25.**

Ieder Bed wordt in een kist verpakt.

Er is nog nooit eenige aanmerking

gemaakt.

Met aanbeveling.

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veenen tot in de fijnste soorten
voorradij, rembours, vrij zicht en mon-
sters Gratis.

Wie zich wenscht aan te schaffen een
Christelijk Gedenkboek,

OF

opmerkingen en overdenkingen

VOOR

Iederen dag des jaars,

met een voorbericht van

Dr. C. C. CALLENBACH

groot 8o, 440 bladz.

fraaie druk,

zende postwissel groot **80 cent**

aan ZALSMAN te KAMPEN, om dit boek

franco te ontvangen.

Men kan het ook bij zijn gewonen

Boekh bestellen.

Bij A. GEZELLE MEERBURG te

HEUSDEN is verschenen:

Eene van de oorzaken

der krankzinnigheid.

Misbruik van sterken drank,

DOOR

J. H. A. VAN DALE,

Geneesheer-Directeur van „Veldwijk“

Uitgegeven door de Geref. Ver.

tot Drankbestrijding.

Prijs 10 cent.

Alle soliede boekhandelaren nemen
bestellingen aan en tegen toezending
van het bedrag wordt deze brochure
franco gezonden door den uitgever.

Is verschenen:

Vershil van opvatting

omtrent de Leer des Verbonds.

onderzocht en aan Gods Woord getoetst,

door

J. H. WESSELS.

UTRICHT Adm. van Ghentstraat 1.

Alleen na ontvangst van postwissel

à **20 cent** wordt het franco toege-

zonden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verscheen

in 1899:

Het Recht der Kerken

EN

de Vrijheid der Wetenschap.

DOOR

Dr. H. BAVINCK

45 cent.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan,
en bij toezending van het bedrag wordt
het **franco** verzonden.

Amsterdamsche Hypotheek-Waarborgmaatschappij

gevestigd te AMSTERDAM.

Maatschappelijk Kapitaal f 500.000,— (volgestort). Waarborgfonds f 400.000,—.

Commissarissen: A. H. GUISBERTS, M. VAN EMMERIK, Jhr. Mr. L. E.
M. VAN PENNINGHAUSEN TOT HERINCKHAVE, P. B. BRUIJN VAN
ROZENBURG, B. CUPERUS, Ph. J. Baron VAN HEEMSTRA, K. F.
LUDWIG, Jhr. Mr. C. L. RENDORP, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN
LOHMANN, E. C. SUERMONDT.

Commissie van controle: C. HELLINGMAN, N. GROENENDIJK.

Directeur: E. F. BLASE.

Voor zoover de voorraad strekt, zijn onze niet uitlootbare gewaar-
borgde 4 pCt. Hypothecaire Obligatiën in sta ken van f 1000,—,
f 500,— en f 100,— verkrijgbaar ten kantore der Mij. en bij hare vertegen-
woordigers, tegen den koers van 99 1/2 pCt.

DE DIRECTIE.

Bij J. H. KOK, te Kampen, verscheen:

Calvinisme

en

Socialisme,

door

R. J. W. RUDOLPH.

69 pag. groot 8o. Prijs f 0,50.

Hoofdstuk I: Inleiding; II. Het Cal-

vinisme; III. Het Socialisme; IV. Een

schijnbare overeenstemming; V. Een

scherpe tegenstelling. VI. De strijd der

toekomst.

Bij elken Boekhandelaar voor-

handen.

Door eene buitengewone gelegenheid

ben ik in het bezit van eenige Ex van

Spreuken voor de Kerken

DOOR

J. DE LIEFDE.

oorspronkelijke uitgave.

92 bladz.

Dit geestig geschreven boekje van
den bekenden geniale schrijver wordt,
zoolang de voorraad strekt, aangeboden
voor **25 cent franco p. p.** na out-
vangst van dit b drag, terwijl alle
Boekh. bestelli gen aannemen.

KAMPEN.

ZALSMAN.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEER-

BURG te HEUSDEN verschijnt de

TWEDE JAARGANG

VAN

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte

lezen en uitleggen van Gods Woord,

onder redactie van Prof. L. LINDE-

BOOM, Hoogleraar a/d Theol. School

te Kampen, en met medewerking van

onderscheiden Bedienaren des Woords.

Maandlijks verschijnt een No. van